

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Військово-юридичний інститут

Кафедра загальновійськових дисциплін

П Р О Г Р А М А

навчальної дисципліни

«Бойова система виживання воїнів (у тому числі тактична медицина)»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Затверджено на засіданні
Вченої ради,
протокол № 13 від 7 липня 2022 р.

Ректор

Анатолій Гетьман

Харків – 2022

Програма навчальної дисципліни «Бойова система виживання воїнів (у тому числі тактична медицина)» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 28 с.

Розробник:

Гашенко Сергій Васильович, старший викладач
кафедри загальновійськових дисциплін

Затверджено на засіданні кафедри загальновійськових дисциплін
(протокол № 12 від 24 червня 2022 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри загальновійськових дисциплін
(протокол № 11 від 13 червня 2023 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри загальновійськових дисциплін
(протокол № 11 від 11 червня 2024 р.)

Начальник кафедри – Корольов Станіслав Сергійович, кандидат історичних наук, доцент

Зміст

1. Вступ.....	4
2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці)	8
3. Зміст програми навчальної дисципліни	8
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни.....	12
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять.....	12
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти.....	12
4.3. Освітні технології та методи навчання	13
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни	13
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	19
Додаток 1. Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни	23
Додаток 2. Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей.....	26
Додаток 3. Матриця зв'язків модулів навчальної дисципліни, результатів навчання та предметних компетентностей у програмі навчальної дисципліни.	28

1. Вступ

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни полягає у підготовці військовослужбовця, який здатний надавати домедичну допомогу при пораненнях та травмах під час виконання службових (бойових) функцій і завдань; застосовувати прийоми та способи забезпечення життєдіяльності в автономних умовах, протидії впливу природних факторів на людину, переміщення у пішому порядку на великі відстані.

Завдання:

- формування системних знань про найбільш характерні причини та ознаки поранень, травм, що вимагають надання домедичної допомоги, а також про порядок і способи надання домедичної допомоги пораненим і ураженим;

- надання комплексу знань щодо порядку організації переміщення, пересування на території, яка контролюється противником, та основних заходів забезпечення життєдіяльності в автономних умовах;

- оволодіння фізичними та психологічними аспектами виживання людини;

- формування навичок з орієнтування у часі та просторі, пересування у різні пори доби та року, подавання сигналів біди спеціально призначеними засобами;

- вироблення навичок надання першої медичної допомоги (при пораненнях, кровотечах, отруєннях та інших бойових ураженнях з використанням табельних засобів) і самопомоги в екстремальних умовах, в основних видах бою з урахуванням досвіду бойових дій;

- формування вміння організовувати та облаштовувати місця розташування для малого підрозділу в умовах можливої зустрічі з противником; застосовувати заходи протидії впливу природних умов на організм людини;

- оволодіння техніками використання військової екіпіровки, зброї, засобів зв'язку та інших засобів, необхідних для виживання та виконання завдань у бойових умовах.

1.2. Статус навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми: обов'язкова.

1.3. Пререквізити: «Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стройова підготовка)», «Інженерна підготовка», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», «Стрілецька зброя та вогнева підготовка».

1.4. Кореквізити: «Військова топографія», «Організація військового зв'язку», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», «Стрілецька зброя та вогнева підготовка».

1.5. Постреквізити: «Основи військового лідерства», «Основи військового управління (у тому числі за процедурами Troop Leading Procedures)», «Основи військового законодавства та міжнародне гуманітарне право», «Загальна тактика», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», «Стрілецька зброя та вогнева підготовка», «Внутрішні комунікації та психологічна підтримка», «Лідерство у військовій сфері», «Міжнародне гуманітарне право».

1.6. Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти:

ПК 1. Знати фізичні та психологічні аспекти виживання людини.

ПК 2. Володіти загальними принципами підготовки і комплектування набору виживання.

ПК 3. Знати основні фактори виживання людини в автономних умовах.

ПК 4. Вміти орієнтуватись у часі та просторі, визначати напрямок та дотримуватись його під час руху.

ПК 5. Вміти пересуватись по різній місцевості та в різних умовах обстановки.

ПК 6. Знати особливості пересування в різні пори доби та року.

ПК 7. Вміти обирати місце для тимчасового перебування в польових умовах та облаштовувати укриття.

ПК 8. Уміння використовувати в їжу природні ресурси.

ПК 9. Здатність проводити пошук, очищення та знезаражування води.

ПК 10. Вміти застосовувати індивідуальні засоби медичного захисту.

ПК 11. Знати основні збудники, джерела зараження та шляхи розповсюдження інфекційних захворювань.

ПК 12. Знати порядок огляду потерпілого (постраждалого).

ПК 13. Уміння проводити заходи протидії гіпо- та гіпертермії.

ПК 14. Знати індивідуальні засоби медичного захисту та правила користування ними.

ПК 15. Вміти надавати домедичну допомогу при пораненнях, вивихах, забоях та кровотечах.

ПК 16. Уміння вилучати поранених із бойової та спеціальної техніки, зруйнованих споруд.

ПК 17. Здатність евакуювати поранених з врахуванням характеру поранення та виду транспортних засобів.

ПК 18. Вміти виявляти ознаки життя/смерті у потерпілого (постраждалого).

ПК 19. Знати основні способи штучного дихання.

ПК 20. Вміти застосовувати індивідуальні засоби медичного захисту при переломах кісток.

Експлікація загальних і спеціальних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей (Додаток 1).

1.7. Перелік результатів навчання здобувача вищої освіти:

РН НД 1.1. Проводити заходи щодо виживання людини в автономних умовах під час підготовки та в ході бойових дій.

РН НД 1.2. Орієнтуватись у часі та просторі.

РН НД 1.3. Пересуватись на місцевості з різним рельєфом у бойовій обстановці.

РН НД 1.4. Організувати перебування на території, яка контролюється противником.

РН НД 1.5. Готувати їжу в польових умовах.

РН НД 1.6. Розпалювати багаття різних видів та облаштовувати вогнища.

РН НД 2.1. Застосовувати правила використання індивідуальних засобів медичного захисту.

РН НД 2.2. Проводити заходи профілактики та особистої гігієни.

РН НД 2.3. Проводити огляд потерпілого (постраждалого).

РН НД 2.4. Виявляти збудників, джерела зараження та шляхи розповсюдження інфекційних захворювань.

РН НД 2.5. Надавати першу медичну допомогу.

РН НД 2.6. Вилучати та евакуювати поранених з поля бою.

РН НД 3.1. Надавати допомогу за алгоритмом MARCH.

РН НД 3.2. Визначати ознаки масивних кровотеч та зупиняти їх за допомогою механічних засобів.

РН НД 3.3. Проводити заходи за алгоритмом дій при накладанні кровоспинних механічних засобів.

РН НД 3.4. Надавати оцінку стану свідомості за шкалою AVPU.

РН НД 3.5. Виявляти ознаки напруженого пневмотораксу.

РН НД 3.6. Надавати допомогу при травмах грудної клітки.

РН НД 3.7. Застосовувати різні методи попередження гіпотермії.

РН НД 3.8. Застосувати бандажі та пов'язки.

Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни та результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей (Додаток 2).

1.8. Модулі програми навчальної дисципліни.

Модуль 1. Організація підготовки особового складу з тактичної медицини.

Порядок надання домедичної допомоги.

Модуль 2. Порядок евакуації поранених.

Модуль 3. Основи бойової системи виживання воїнів.

Експлікація модулів компетентнісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни визначається у матриці зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями (Додаток 3).

2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці)

Найменування показників	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура та кількість годин
Кількість кредитів ЄКТС: 3,0	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Модуль 1 Лекції: 2 Практичні заняття: 16 Самостійна робота: 10 Модуль 2 Практичні/групові заняття: 12 Самостійна робота: 5 Модуль 3 Лекції: 2 Практичні/групові заняття: 24 Самостійна робота: 15 Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік – 4 год.)
Кількість модулів: 3	Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»	
Загальна кількість годин: 90	Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»	
Тижневих годин: аудиторних – 2-4, самостійної роботи здобувача – 1-2	Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»	

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Організація підготовки особового складу з тактичної медицини.

Порядок надання домедичної допомоги

Заходи домедичної допомоги в умовах бойових дій. Засоби медичного забезпечення. Загальний план дій під час надання домедичної допомоги.

Принципи та алгоритм надання домедичної допомоги в умовах бойових дій.

Засоби індивідуального медичного оснащення військовослужбовця. Завдання тактичної медицини. Основи нормальної анатомії та фізіології людини. Рекомендації з тактичної допомоги пораненим в умовах бойових дій.

Надання допомоги за алгоритмом MARCH “під вогнем”. Робота з масивними кровотечами – M (Massive bleeding). Евакуація. Ознаки масивних кровотеч та їх зупинка за допомогою механічних засобів. Евакуація пораненого з “під вогню”. План дій для етапу “Допомога під вогнем”. Алгоритм дій при накладанні кровоспинних механічних засобів. Ознаки масивної кровотечі.

Надання допомоги за алгоритмом MARCH “в тактичних умовах”. Робота з масивними кровотечами – M (Massive bleeding). Огляд пораненого на наявність критичних кровотеч. Контроль турнікету. Застосування гемостатичних засобів. Застосування бандажів та пов’язок.

Надання допомоги за алгоритмом MARCH. Порушення прохідності верхніх дихальних шляхів – A (Airways). Непрохідність верхніх дихальних шляхів та робота з верхніми дихальними шляхами. Стан свідомості за шкалою AVPU. Ознаки непрохідності верхніх дихальних шляхів та алгоритм надання невідкладної допомоги по відновленню дихання “Допомога в тактичних умовах” (TFC). Підбір назофарингеального повітровою (NPA).

Надання допомоги за алгоритмом MARCH. Оцінка дихання та травми грудної клітки, що загрожують життю – R (Respiration). Типи, симптоми та ознаки пошкодження грудної клітки. Оцінка дихання. Виявлення ознак напруженого пневмотораксу. Надання допомоги при травмах грудної клітки. Алгоритм використання назофарингеального повітровою. Порядок надання домедичної допомоги при гострих порушеннях дихання внаслідок ураження грудної клітки.

Надання допомоги за алгоритмом MARCH. Кровообіг – C (Circulation). Симптоми та ознаки геморагічного шоку. Визначення пульсу. Контроль кровотеч

та пошук інших травм, ушкоджень. Порядок надання домедичної допомоги при травмах очей, голови, живота, тазу.

Надання допомоги за алгоритмом MARCH. Гіпотермія – Н (Hypothermia). Методи попередження гіпотермії. Усунення гіпотермії та травм голови у бойових та тактичних ситуаціях.

Модуль 2. Порядок евакуації поранених

Документація. Комунікація. Первинне сортування. Призначення та правила оформлення тактичної польової медичної картки. Передача інформації по поранених (запит на медичну евакуацію 9-Line). Основи первинного сортування поранених.

Опіки та обмороження. Переломи. Знечулення (знеболення). Ступені опіків та обмороження. Визначення площі ураження. Імобілізація. Основи знечулення (знеболення). Відмороження, кліматичні ураження. Загальні принципи накладання шин. Профілактика та боротьба з гіпотермією.

Евакуація пораненого з поля бою та бойової техніки. Евакуація пораненого підручними та штатними засобами. Евакуація пораненого з бойової техніки. Способи евакуації пораненого з поля бою із використанням штатних та підручних засобів. Способи евакуації пораненого з бойової техніки із використанням штатних та підручних засобів.

Серцево-легенева реанімація. Вивчення та практичне відпрацювання способів штучної вентиляції легень (рот в рот, рот в ніс). Практичне відпрацювання закритого (непрямого) масажу серця. Вимоги щодо кількісних показників під час виконання серцево-легеневої реанімації та показників її ефективності.

Модуль 3. Основи бойової системи виживання воїнів

Основи виживання. Поняття виживання та автономного існування. Фактори, що впливають на виживання людини. Призначення та склад аварійного

комплекту, аварійної сумки. Спорядження та варіанти ешелонування екіпіровки. Способи та засоби подавання сигналів.

Організація харчування та водозабезпечення. Способи приготування та зберігання їжі в польових умовах. Використання в їжу природних ресурсів. Пошук джерел води, очищення та знезараження води. Способи добування та збереження вогню. Вогонь для приготування їжі. Рекомендації щодо дотримання питного режиму. Види багать та їх призначення.

Основи виживання. Основи раціонального харчування та водозабезпечення. Пошук джерел води, очищення та знезараження води. Добування вогню та збереження вогню. Приготування та зберігання їжі в польових умовах. Використання в їжу природних ресурсів. Спорядження та варіанти ешелонування екіпіровки військовослужбовця. Сучасні обов'язкові предмети індивідуальної екіпіровки військовослужбовця. Принципи підготовки і комплектування набору виживання. Типовий склад індивідуального набору виживання.

Основи пересування та вивчення слідів на місцевості. Організація пересування на території, яка контролюється противником. Порядок пересування та дії при зустрічі з місцевим населенням та противником. Вивчення слідів піших людей та техніки, визначення давнини сліду та стоянки військ. Похідний порядок під час пересування на місцевості. Правила слідопита.

Орієнтування при діях на території, яка контролюється противником. Орієнтування у просторі та часі. Визначення напрямку і його дотримання під час руху. Способи визначення відстаней на місцевості. Способи визначення лінійних розмірів місцевих предметів (орієнтирів). Визначення місцевого часу за небесними світилами.

Організація відпочинку на території, яка контролюється противником. Вимоги до місць відпочинку, облаштування укриття в різних умовах. Організація відпочинку. Дії в умовах застосування противником службово-пошукових собак.

Забезпечення безпеки місця для відпочинку. Види укриття з табельних і підручних засобів.

Практичне застосування навичок щодо виживання на території, що контролюється противником. Організація пересування на території, яка контролюється противником. Дії при зустрічі з противником та вихід з оточення. Вивчення слідів піших людей та техніки, визначення давнини сліду та стоянки військ. Вибір місця відпочинку, облаштування укриття з підручних засобів. Організація відпочинку. Добування вогню різними способами та його збереження. Пошук джерел води, очищення та знезараження води. Приготування та зберігання їжі в польових умовах. Використання в їжу природних ресурсів.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять:

- форми організації освітнього процесу: навчальні заняття; самостійна робота; практична підготовка; контрольні заходи;
- види навчальних занять: лекції, практичні та групові заняття, консультації.

4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота – основний вид поза аудиторної роботи навчального характеру, що спрямована на засвоєння програмного матеріалу навчального курсу.

Зміст самостійної роботи здобувачів вищої освіти визначається програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями, порадами та настановами викладача. Самостійна робота забезпечується комплексом навчально-методичних засобів: підручниками, навчальними та методичними посібниками (плакати, схеми, макети, навчальні фільми), конспектами лекцій, збірниками завдань, практикумами, методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи здобувачів освіти тощо.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах: підбір та аналітичне дослідження рекомендованої/нової наукової та навчальної літератури; опрацювання конспектів лекцій; виконання практичних завдань; підготовка індивідуальних робіт; самотестування; підготовка до групових і практичних занять; підготовка до всіх видів поточних контрольних випробувань (колоквіумів, виконання тестових завдань) та до диференційованого заліку.

Види індивідуальних робіт, вимоги до виконання та критерії їх оцінювання закріплені у Положенні про види та критерії оцінювання індивідуальних робіт здобувачів вищої освіти кафедри загальновійськових дисциплін.

4.3. Освітні технології та методи навчання:

- освітні технології: контекстне навчання, блочно-модульне навчання, аудіовізуальні технології, інтерактивні технології, ІТ-технології та ін.;
- методи навчання: поєднання словесних, наочних і практичних методів, метод проблемного викладання, мозкові штурми, метод дискусії тощо.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

Формами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль знань включає:

контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни *на практичних/групових заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове чи експрес-опитування, розв'язання практичних завдань або задач, захист есе/реферату за ініціативи здобувача освіти та ін. У ході заняття здобувач може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0; 0,3; 0,7; 1);

контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів

та виконання тестових завдань. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки здобувача до вивчення поточного матеріалу.

Впродовж семестру здобувачі вищої освіти виконують самостійну роботу, в тому числі, у формі підготовки *індивідуальної роботи*. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів освіти з навчальної дисципліни є *диференційований залік*. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та індивідуальної роботи, за якої здобувач допускається до складання диференційованого заліку, становить 25 балів.

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за результатами підсумкового контролю, становить 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу

і видами контрольних заходів навчальної дисципліни

«Бойова система виживання воїнів (у тому числі тактична медицина)»

при підсумковому контролі у формі диференційованого заліку:

Поточний контроль						Індивідуаль на робота	Диференційо ваний залік	Підсумко ва оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3				
п/з	тестове завдання	п(г)/з	тестове завдання	п(г)/з	колоквіум			
max 8	max 1	max 6	max 1	max 12	max 2	max 10	max 60	max 100

Критерії оцінювання (диференційований залік):

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному (груповому) занятті	Max 1	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	0,7	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	0,3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 2	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	1,6	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.

	1,2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість несуттєвих помилок.
	0,8	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість суттєвих помилок.
	0,4	Прогалини в знаннях, здобувач вищої освіти слабо володіє матеріалом.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Тестове завдання	Max 1	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	0,8	Результати опрацювання матеріалу високі, але є незначна кількість несуттєвих помилок.
	0,6	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	0,4	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	0,2	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти: Наукова доповідь	Max 10	Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно, повно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Ґрунтовно вивчена сучасна вітчизняна та зарубіжна наукова література, нормативні джерела, практика органів охорони правопорядку, офіційна статистика. Проведено соціологічне дослідження – опитування, анкетування тощо. Наведені посилання на використані джерела. Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота правильно структурована, має вступ (обґрунтування актуальності дослідження, постановка його мети та завдання), повно висвітлено стан наукової розробленості проблеми, наведено узагальнення наукової літератури, законодавства та інших джерел. Окрім викладення матеріалу робота містить власний авторський підхід до вирішення розглядуваної проблеми та висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.
	8	Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав основні сучасні вітчизняні та зарубіжні наукові літературні джерела, законодавство, релевантну практику. В роботі наведені посилання на використані інформаційні джерела. Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота добре структурована, має обґрунтування актуальності

		дослідження; висвітлюється загальний стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить аргументовані авторські висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.
	6	Послідовно та грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав незначну кількість сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових літературних джерел, законодавство, практику. В роботі наведені посилання на використані джерела. Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота структурована, має обґрунтування актуальності дослідження, висвітлюється стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить окремі авторські висновки.
	4	Робота недостатньо структурована, не має послідовності та логічності викладення матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела. Найважливіша незначна кількість посилань на практику. Представлена робота не повністю відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася. Обрана тема є актуальною, але відсутній авторський підхід при дослідженні більшості питань.
	2	Робота недостатньо структурована, не має змістовної логічності у викладенні матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела, але не звернувся до практики. Представлена робота не в повній мірі відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, виконана неаккуратно, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася; відсутні авторські висновки.
	Min 0	Представлена робота не відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня; містить ознаки академічної недоброчесності.
Реферат	Max 10	Питання плану реферату висвітлені повно. Проаналізовані представлені в навчальній та науковій літературі погляди щодо предмета дослідження; на основі їх порівняльної оцінки висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також надана власна оцінка запропонованим у літературі пропозиціям стосовно

		шляхів вирішення таких проблемних питань, які стосуються теми, та (або) висловлені авторські пропозиції. Реферат виконаний самостійно та не містить некоректних запозичень. Реферат ілюструється за допомогою презентації.
	8	Переважна більшість питань плану реферату висвітлена повно та точно. Одне з питань розкрито недостатньо повно або при його висвітленні допущена суттєва помилка. Проаналізовані основні літературні джерела, рекомендовані кафедрою при написанні роботи на відповідну тему. Реферат виконаний самостійно та не містить некоректних запозичень. Реферат ілюструється за допомогою презентації.
	4	Питання плану теми висвітлені поверхово. При написанні реферату використана незначна кількість монографічних та нормативних джерел із числа рекомендованих кафедрою. При розкритті питань плану допущені грубі помилки.
	Min 0	Тема реферату не розкрита або в ній виявлено некоректні запозичення (плагіат).
Розробка схем, таблиць, діаграм	3	Розроблено схему, таблицю, діаграму на основі комплексного аналізу чинного законодавства, узагальнення практики, опанування літературних джерел з навчальної дисципліни, яку вивчає здобувач вищої освіти. Належна систематизація матеріалу дозволила ґрунтовно проаналізувати взаємозв'язки, відмінності тощо. Цей вид індивідуальної роботи бажано проілюструвати презентацією, що значно підвищує її ілюстративність. Робота виконана акуратно, ретельно, ґрунтовно, самостійно.
Створення презентації	3	За допомогою програми Microsoft PowerPoint або за вибором здобувача іншого зручного програмного забезпечення підготовлено презентацію однієї з тем навчальної дисципліни, що вивчається. Подача матеріалу повинна бути динамічною, цікавою, ілюстративною, з використанням різних видів зображень. Презентація має містити не менше 10 слайдів та повністю розкривати питання.
Створення короткометражного фільму	5	Презентується фільм тривалістю не менш 2-3 хвилин аудіо-відео або відео контенту. Сюжет фільму ототоплюється єдиною метою, містить ідею, яка заздалегідь обговорена з науковим керівником. Фільм виконаний якісно, звук чіткий, є доступним для перегляду.
Написання та	10	Наукова стаття є логічно завершеною, ґрунтовною,

опублікування наукової статті		в ній досліджено найбільш актуальні проблеми чи певне питання, яке є важливим для поглиблення знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни, що ним вивчається. Стаття має науковий стиль викладу. Змістовно їй притаманні точність, зрозумілість, зв'язаність (логічна несуперечливість), цілісність, грамотність, довершеність матеріалу та його високий науковий рівень. Структурні елементи статті відповідають вимогам видання, до якого вона подається. Максимальний бал виставляється за умови опублікування підготовленої статті видавництвом.
Написання та опублікування тез доповіді на конференції	5	Тези виступу на науково-практичній чи науковій конференції відповідають вимогам, які висуваються до такого виду роботи. Вони лаконічно формулюють ключові моменти, що презентують доповідь, з якою здобувач вищої освіти виступив або бажає виступити на конференції. Тези оформлені відповідно до вимог, що висуваються організаторами конференції чи видавництвом. Максимальний бал виставляється за умови їх опублікування.
Диференційований залік Зараховано	Мах 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної

		роботи.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.
Не зараховано	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 р. № 551-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text>
3. Про Збройні Сили України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>

4. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 р. № 548-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text>

5. Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 р. № 550-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-14#Text>

6. Про затвердження Положення про Міністерство оборони України : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 р. № 671. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF#Text>

7. Про затвердження Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, закладах фахової передвищої військової освіти : Наказ Міністерства оборони України від 15.02.2024 р. № 120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0453-24#Text>

8. Про Положення про Генеральний штаб Збройних Сил України : Указ Президента України від 30.01.2019 р. № 23/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/23/2019#Text>

Література

Основна література

1. Бойова система виживання воїна : навч. посіб. / О. М. Шкурпіт та ін. Одеса : Військова академія, 2018. 74 с.

2. Військово-медична підготовка : навч. посіб. / Р. І. Сапіга та ін. Львів : АСВ, 2014. 229 с.

3. Гишко Г. Б. Надання першої та домедичної допомоги в умовах виконання бойових завдань : практич. посіб. Харків : ХУПС, 2015. 160 с.

4. Основи виживання у бойових умовах : навч.-метод. посіб. / А. В. Луньков та ін. Львів : АСВ, 2014. 231 с.

5. Особливості організації переміщень військових частин (підрозділів) по території, яка контролюється сепаратистськими організаціями. Київ, 2014 (вх. № 4474 від 06.08.14 р.).

6. Службове виживання військовослужбовців в зоні проведення антитерористичної операції : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. М. І. Литвиненка. Харків : ХУПС, 2016. 120 с.

Додаткова література

1. Методичні рекомендації та ведення контрзасадних дій підрозділами в ході спецоперацій. Київ, 2014 (вх. № 199 ДСК від 21.06.14 р.). 36 с.

2. Методичні рекомендації щодо застосування підрозділів Збройних Сил України в антитерористичній операції. Харків : ХУПС, 2015. 98 с.

3. Методичні рекомендації щодо організації та ведення контррозвідувальних дій підрозділами в ході спецоперації. Київ, 2014 (вх. № 203 ДСК від 25.06.2014 р.). 45 с.

4. Стандарт підготовки І-СТ-3. Індивідуальна підготовка військовослужбовця з військово-медичної підготовки. Київ : Українська військово-медична академія, 2021. 63 с.

5. TCCC (Tactical Combat Casualty Care). Стандарт надання допомоги в догоспітальній медицині на полі бою. URL: <https://tccc.org.ua/guide/introduction-to-tccc-asm>

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Міністерства оборони України. URL: <https://www.mil.gov.ua/>
3. Офіційний веб-портал Збройних Сил України. URL: <https://www.zsu.gov.ua/>

4. Офіційний веб-портал Наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <https://library.nlu.edu.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри загальновійськових дисциплін Військово-юридичного інституту. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/555-kafedry-viiskovoiurydychnoho-institutu.html>

НЕІК

Електронний курс на порталі навчальних електронних інформаційних комплексів «НЕІК» «Бойова система виживання воїнів (у тому числі тактична медицина)». URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1142>

Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПК 2. Володіти загальними принципами підготовки і комплектування набору виживання. ПК 13. Уміння проводити заходи протидії гіпо- та гіпертермії. ПК 14. Знати індивідуальні засоби медичного захисту та правила користування ними. ПК 15. Вміти надавати домедичну допомогу при пораненнях, вивихах, забоях та кровотечах. ПК 19. Знати основні способи штучного дихання. ПК 20. Вміти застосовувати індивідуальні засоби медичного захисту при переломах кісток.
ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПК 1. Знати фізичні та психологічні аспекти виживання людини. ПК 3. Знати основні фактори виживання людини в автономних умовах.
ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ПК 4. Вміти орієнтуватись у часі та просторі, визначати напрямок та дотримуватись його під час руху. ПК 8. Уміння використовувати в їжу природні ресурси.
ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	ПК 6. Знати особливості пересування в різні пори доби та року. ПК 10. Вміти застосовувати індивідуальні засоби медичного захисту.
ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	ПК 7. Вміти обирати місце для тимчасового перебування в польових умовах та облаштовувати укриття. ПК 18. Вміти виявляти ознаки життя/смерті у потерпілого (постраждалого).
ЗК9. Здатність працювати в команді.	ПК 16. Уміння вилучати поранених із бойової та спеціальної техніки, зруйнованих споруд. ПК 17. Здатність евакуювати поранених з врахуванням характеру поранення та виду транспортних засобів.
ЗК 1.1. Здатність удосконалювати свій професійний рівень та набувати нові знання.	ПК 11. Знати основні збудники, джерела зараження та шляхи розповсюдження інфекційних захворювань. ПК 12. Знати порядок огляду потерпілого

	(постраждалого).
ЗК 1.2. Здатність до пошуку альтернативних рішень у професійній діяльності.	ПК 5. Вміти пересуватись по різній місцевості та в різних умовах обстановки.
ЗК 1.5. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності.	ПК 9. Здатність проводити пошук, очищення та знезаражування води.
СК – фахові компетентності за спеціальністю (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	
СК14. Здатність правомірно застосовувати засоби фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю, тактичні прийоми з дотриманням стандартів особистої безпеки, а також надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу.	ПК 15. Вміти надавати домедичну допомогу при пораненнях, вивихах, забоях та кровотечах.
СК18. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення кримінальних та адміністративних правопорушень, усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення правопорушення.	ПК 11. Знати основні збудники, джерела зараження та шляхи розповсюдження інфекційних захворювань. ПК 16. Уміння вилучати поранених із бойової та спеціальної техніки, зруйнованих споруд. ПК 17. Здатність евакуювати поранених з врахуванням характеру поранення та виду транспортних засобів.
СК – фахові компетентності за спеціалізацією (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	
СК 1.3. Здатність до перенесення диференційованих фізичних навантажень; експлуатації й обслуговування техніки; прийняття рішень в ході повсякденної службової діяльності, під час мобілізації, воєнного/надзвичайного стану та в умовах ведення бойових дій.	ПК 4. Вміти орієнтуватись у часі та просторі, визначати напрямок та дотримуватись його під час руху. ПК 5. Вміти пересуватись по різній місцевості та в різних умовах обстановки. ПК 6. Знати особливості пересування в різні пори доби та року.
СК 1.4. Здатність використовувати спеціальні знання в різних сферах правоохоронної діяльності.	ПК 12. Знати порядок огляду потерпілого (постраждалого). ПК 18. Вміти виявляти ознаки життя/смерті у потерпілого (постраждалого).
СК(НГ) – фахові компетентності для спеціалізації 262.02 «Правоохоронна діяльність військових частин і підрозділів Національної гвардії України» (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	

СК(НГ)6. Здатність здійснювати морально-психологічне забезпечення діяльності військового підрозділу та здатність витримувати тривалі різнопланові фізичні навантаження.	ПК 1. Знати фізичні та психологічні аспекти виживання людини. ПК 2. Володіти загальними принципами підготовки і комплектування набору виживання.
ВПК – військово-професійні компетентності	
ВПК 10. Здатність виконувати професійну діяльність в умовах тривалих різнопланових фізичних навантажень і психічних напружень; організувати підготовку військовослужбовців для забезпечення їх фізичної готовності до виконання завдань за призначенням; організувати виконання завдань з тактичної медицини.	ПК 3. Знати основні фактори виживання людини в автономних умовах. ПК 7. Вміти обирати місце для тимчасового перебування в польових умовах та облаштовувати укриття. ПК 8. Уміння використовувати в їжу природні ресурси. ПК 9. Здатність проводити пошук, очищення та знезаражування води. ПК 10. Вміти застосовувати індивідуальні засоби медичного захисту. ПК 13. Уміння проводити заходи протидії гіпо- та гіпертермії. ПК 14. Знати індивідуальні засоби медичного захисту та правила користування ними. ПК 19. Знати основні способи штучного дихання. ПК 20. Вміти застосовувати індивідуальні засоби медичного захисту при переломах кісток.

Додаток 2

**Карта результатів навчання здобувача вищої освіти,
сформульованих у термінах компетентностей**

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
РН – результати навчання за спеціальністю / спеціалізацією (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)		Результати навчання з навчальної дисципліни
РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, виокремлювати юридично значущі факти, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в діях і явищах для прийняття оптимального рішення в конкретних ситуаціях.	№ 2	РН НД 2.3. Проводити огляд потерпілого (постраждалого).
РН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах, аналізувати і оцінювати її для повного та всебічного встановлення обставин, необхідних для виконання професійних завдань.	№ 2	РН НД 2.4. Виявляти збудників, джерела зараження та шляхи розповсюдження інфекційних захворювань.
РН12. Адаптуватися і ефективно діяти у стандартних професійних ситуаціях, а також у разі ускладнення оперативної обстановки, підвищення фізичного та психологічного навантаження.	№ 2, 3	РН НД 2.1. Застосовувати правила використання індивідуальних засобів медичного захисту. РН НД 3.7. Застосовувати різні методи попередження гіпотермії.
РН14. Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності.	№ 3	РН НД 3.4. Надавати оцінку стану свідомості за шкалою AVPU.
РН15. Працювати самостійно та в команді при виконанні службових (посадових)	№ 2	РН НД 2.6. Вилучати та евакуювати поранених з поля бою.

обов'язків та під час розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері правоохоронної діяльності.		
РН19. Надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу.	№ 2, 3	РН НД 2.5. Надавати першу медичну допомогу. РН НД 3.6. Надавати допомогу при травмах грудної клітки. РН НД 3.8. Застосувати биндажі та пов'язки.
РН 1.5. Виявляти навички фізичної підготовленості; експлуатації й обслуговування техніки; тактичного планування, моделювання та прийняття оптимальних рішень в умовах невизначеності.	№ 1	РН НД 1.2. Орієнтуватись у часі та просторі. РН НД 1.4. Організувати перебування на території, яка контролюється противником.
РН(НГ) – результати навчання для спеціалізації 262.02 «Правоохоронна діяльність військових частин і підрозділів Національної гвардії України» (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)		
РН(НГ)6. Забезпечувати стійкий морально-психологічний стан військового підрозділу та витримувати тривалі різнопланові фізичні навантаження.	№ 1	РН НД 1.3. Пересуватись на місцевості з різним рельєфом у бойовій обстановці.
РНвпк – військово-професійна підготовка		
РНвпк 10. Застосовувати знання щодо забезпечення потреб військовослужбовця під час дій в автономних умовах за рахунок природних ресурсів; захисту від впливу фізико-географічних умов за допомогою природних та підручних засобів; вміти організувати виконання завдань з тактичної медицини.	№ 1-3	РН НД 1.1. Проводити заходи щодо виживання людини в автономних умовах під час підготовки та в ході бойових дій. РН НД 1.5. Готувати їжу в польових умовах. РН НД 1.6. Розпалювати багаття різних видів та облаштовувати вогнища. РН НД 2.2. Проводити заходи профілактики та особистої гігієни. РН НД 3.1. Надавати допомогу за алгоритмом MARCH. РН НД 3.2. Визначати ознаки масивних кровотеч та зупиняти їх за допомогою механічних засобів. РН НД 3.3. Проводити заходи за алгоритмом дій при накладанні кровоспинних механічних засобів. РН НД 3.5. Виявляти ознаки напруженого пневмотораксу.

